

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 19 juni 2019

Mål nr

B 4150-18

PARTER

Klagande

AL

Ombud och offentlig försvarare: Advokat MT

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Utvisning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Nedre Norrlands dom 2018-07-23 i mål B 809-18

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens domslut endast på det sättet att Högsta domstolen bestämmer fängelsestraffets längd till två månader.

MT ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av AL med – rätt räknat – 41 133 kr. Av beloppet avser 15 180 kr arbete, 10 945 kr tidspillan, 6 782 kr utlägg och 8 226 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

AL har yrkat att Högsta domstolen ska upphäva beslutet om utvisning med återreseförbud.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. AL, som är medborgare i Albanien, har bott i Sverige sedan början av 2014. Han hade vistats i Sverige i drygt fyra år när det aktuella åtalet väcktes. Han har inte haft permanent uppehållstillstånd.
2. Hovrätten har dömt AL till tre månaders fängelse för misshandel av normalgraden vid två tillfällen, ringa misshandel vid tre tillfällen och ofredande. Hovrätten har beslutat att AL ska utvisas ur riket enligt 8 a kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) och att återreseförbudet ska gälla i fem år från tingsrättens dom.
3. Under den tid som åtalet avser bodde AL tillsammans med GV och hennes tre barn. Samtliga händelser har utspelat sig i det gemensamma hemmet. AL har dömts för ringa misshandel bestående i att ha tilldelat GVs ena dotter, som var 15 år, ett slag med öppen hand mot huvudet och misshandel bestående i att ha tilldelat hennes son, som var 14 år, två slag med en

käpp som var riktade mot huvudet men som kom att träffa hans armar. Vidare har han dömts för ofredande avseende GV bestående i att han greppat tag om hennes armar och dragit i henne så att hon ramlat omkull. Dessa tre gärningar har utförts den 6 maj 2018.

4. AL har även dömts för ringa misshandel avseende den 15-åriga dottern för att ha tilldelat henne ett slag med öppen hand mot huvudet någon gång mellan den 1 april och den 6 maj 2018, misshandel avseende GV för att ha tilldelat henne slag mot kroppen någon gång mellan den 1 januari 2015 och den 30 december 2016 och ringa misshandel avseende sonen för att ha tilldelat honom slag mot kroppen vid ett tillfälle någon gång mellan den 1 januari 2014 och den 6 maj 2018.

Vad målet i Högsta domstolen gäller

5. Högsta domstolen har i första hand att ta ställning till om det finns förutsättningar för utvisning av en tidigare ostraffad person på grund av risk för fortsatt brottslighet här i landet och hur anknytningen till det svenska samhället i så fall ska beaktas vid bedömningen av om utvisning bör ske.

Utredningen om ALs levnadsförhållanden

6. AL är född och uppvuxen i Albanien och har tidigare också bott femton år i Grekland. Han har ett vuxet barn som bor i Grekland och tre äldre bröder som bor i Grekland, Italien och Albanien. AL flyttade till Sverige år 2014 tillsammans med GV, som är medborgare i Albanien, och hennes tre barn, som är födda 2002, 2003 och 2010. I februari 2014 ansökte han om asyl i Sverige men fick avslag på sin ansökan. Den 15 juni 2017 beviljades han arbets- och uppehållstillstånd till och med den 15 juni 2019, eftersom han hade fått arbete i Sverige. Han har fortfarande kvar sin anställning och arbetar hos en lantbrukare. AL är tidigare ostraffad.

7. Vid tidpunkten för hovrättens prövning av målet hade GV lämnat Sverige och bodde i Albanien. Hennes barn bodde hos sin far i Grekland. AL

och GV har i Högsta domstolen berättat att de har återförenats i Sverige och att de avser att gifta sig.

8. De äger ett hus tillsammans och barnen har flyttat tillbaka till Sverige och bor tillsammans med AL och GV. Hon hyr också en lägenhet där hon eller något av de äldre barnen bor till och från. AL och GV besökte i augusti 2018 vid flera tillfällen en psykolog tillsammans för att förbättra sin relation. Besöken skedde under tre veckors tid i Albanien.

Tillämpliga bestämmelser om utvisning på grund av brott

9. En utlänning får utvisas ur Sverige om han eller hon döms för ett brott som kan leda till fängelse. Utvisning får dock – såvitt nu är av intresse – ske endast om utlänningen döms till svårare påföljd än böter och om gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet. Särskilda bestämmelser gäller för den som är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare. (Se 8 a kap. 1 § första stycket och andra stycket 1 utlänningslagen.)

10. När en domstol överväger om en utlänning bör utvisas enligt 1 §, ska den ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Domstolen ska särskilt beakta utlänningens levnadsomständigheter, om utlänningen har barn i Sverige och, om så är fallet, barnets behov av kontakt med henne eller honom, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningen utvisas, utlänningens övriga familjeförhållanden, och hur länge utlänningen har vistats i Sverige. (Se 8 a kap. 2 § första stycket utlänningslagen.)

Risk för fortsatt brottslighet

11. När en domstol prövar frågan om det kan antas att utlänningen kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet måste den göra en bedömning av sannolikheten för att den dömda kommer att begå ytterligare brott här i riket.

12. För att utvisning ska kunna ske med hänvisning till risken för återfall förutsätts att risken är konkret och det måste finnas ett rimligt underlag för bedömningen. Vad som avses är inte enbart återfallsrisken inom den närmaste tiden (jfr däremot i fråga om häktning vid recidivfara prop. 1986/87:112 s. 100). Hänsyn bör sålunda tas till risken för återfall inom en längre tidsrymd, men risken för återfall måste kunna karaktäriseras som konkret.

13. För att ett antagande om risk för fortsatt brottslig verksamhet ska kunna göras måste det i normalfallet krävas att det framgår av registerutdrag eller på något annat sätt att utlänningen vid minst ett tidigare tillfälle dömts för brott, godkänt ett strafföreläggande eller fått åtalsunderlåtelse. Risk för fortsatt brottslighet kan dock undantagsvis anses föreligga även utan att det finns dokumentation om tidigare lagföringar (jfr prop. 1993/94:159 s. 11 ff. och 33). I rättspraxis har risk för återfall i brott ansetts föreligga i situationer när tidigare ostraffade personer gjort sig skyldiga till upprepade butikstillgrepp (se NJA 2006 s. 375 och NJA 2007 s. 533).

14. Vid vissa typer av brott föreligger erfarenhetsmässigt större risk för återfall än vid andra brott. Vissa typer av våldsbrott är av sådan karaktär. Studier visar att våld i en nära relation i hög grad är ett upprepningsbrott. Risken för att en person som utsatts för våld i en nära relation ska utsättas igen är mycket stor jämfört med andra typer av brott. Våld mellan föräldrar lyfts också fram som den största riskfaktorn för barnmisshandel. (Se SOU 2014:49 s. 40, Våld i nära relationer – en folkhälsofråga, s. 243 f.)

Anknytningen till det svenska samhället

15. Vid en prövning av utvisningsfrågan i ett fall som det nu aktuella ska domstolen ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället (8 a kap. 2 och 3 §§ utlänningslagen).

16. Bedömningen av anknytningen till Sverige bör göras utifrån en sammanvägning av vad som är känt om utlänningens levnadsomständigheter,

familjeförhållanden, vistelsetid i Sverige och eventuella kvarvarande band till hemlandet. Särskilt bör barns behov av kontakt med sina föräldrar beaktas. Även arbetsförhållanden, bostadsförhållanden och social anpassning är faktorer som bör inverka på prövningen. Att utlänningen har lärt sig svenska språket är ytterligare en faktor som talar för att han eller hon har etablerat sig här. (Se prop. 1993/94:159 s. 14 ff.)

17. När det gäller betydelsen av vistelsetiden vid tillämpning av 8 a kap. 2 § utlänningslagen måste beaktas att det i 8 a kap. 3 § finns en regel som ger ett särskilt starkt skydd mot utvisning för den som vid tiden för åtalets väckande vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år eller då varit bosatt i Sverige sedan minst fem år. Utvisning fordrar i dessa fall att det föreligger synnerliga skäl. Även om 8 a kap. 2 § inte kan tillämpas utan beaktande av regeln i 8 a kap. 3 § kan ökningen av vistelsetidens betydelse inte anses vara helt linjär. Lagstiftningen måste anses bygga på tanken att den som har vistats eller varit bosatt i Sverige så länge att han eller hon når över den tröskel som anges i 3 § får ett väsentligt starkare skydd än tidigare.

18. En situation då en utlänning normalt anses ha stark anknytning till Sverige är när han eller hon har en egen familj här, dvs. främst maka, make eller sambo samt egna barn. När brotten har riktats mot familjen måste det dock påverka den anknytning som skapas genom familjebanden. I ett fall där det föreligger risk för fortsatt brottslighet riktad mot utlänningens familj bör familjebanden i många fall inte tillmätas någon avgörande betydelse vid bedömningen av om utvisning bör ske.

Bedömningen i detta fall

Frågan om utvisning

19. AL har dömts för misshandel, ringa misshandel och ofredande till fängelse i tre månader. Han har alltså dömts för brott som kan leda till fängelse och han har dömts till en svårare påföljd än böter. Frågan är då om

det kan antas att han kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet.

20. AL har gjort sig skyldig till upprepade våldsbrott som riktats mot hans sambo och hennes barn. Visserligen har tre av brotten begåtts vid ett och samma tillfälle, men sammantaget har åtalet avsett brott vid flera tillfällen under en längre period fram till den 6 maj 2018 då AL frihetsberövades på grund av misstanke om brott. Gärningarna är av sådant slag att det typiskt sett finns en risk för fortsatt brottslighet. De har sin upprinnelse i vardagliga situationer och kan inte hänföras till någon särskild, isolerad händelse.

21. AL och GV lever tillsammans och planerar att gifta sig. Barnen bor med AL och GV även om de äldre barnen periodvis bor i en hyreslägenhet. Det faktum att AL åter lever med de personer som han tidigare utövat våld mot gör att det får anses föreligga en konkret och påtaglig risk för fortsatt brottslighet.

22. AL har nu vistats i Sverige i fem år. Han har emellertid inte vistats här så länge att det krävs synnerliga skäl för att utvisning ska få ske (jfr p. 17). Han har inte några barn här i landet och inte heller några andra nära släktingar som kan bidra till att anknytningen bedöms som stark. Mot bakgrund av den långa vistelsetiden, hans innehav av fast egendom och fast arbete får anknytningen dock betraktas som relativt stark. Att han lever med GV kan inte utgöra ett skäl för att han ska få stanna med hänsyn till att det är henne och hennes barn som brotten har riktats mot. Mot den bakgrunden kan den anknytning som AL har till Sverige genom bostad och arbete och den tid han har vistats här inte utgöra tillräckliga skäl mot utvisning, trots att straffvärdet för den samlade brottsligheten som AL dömts för inte kan betraktas som högt.

23. Gärningarna är alltså av sådant slag och omständigheterna i övrigt sådana att det kan antas att AL kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet. Hans anknytning till Sverige är inte så stark att han trots risken för återfall i brott bör få stanna i Sverige. Det finns inte heller skäl att

göra någon ändring i fråga om återreseförbudets längd. Hovrättens domslut i fråga om utvisning ska därmed fastställas.

Straffmätning

24. Högsta domstolen delar hovrättens bedömning att brotten har ett straffvärde om tre månader. Vid straffmätningen ska rätten utöver brottets straffvärde i skälig omfattning beakta om den tilltalade förorsakas men till följd av att han eller hon på grund av brottet utvisas ur riket (29 kap. 5 § första stycket 6 brottsbalken). AL har bott i Sverige i fem år och arbetar här. Hans barn och två av hans syskon bor i stater som ingår i Schengensamarbetet. Begränsningarna i hans möjligheter att återvända hit och att resa fritt i Europa förorsakar honom ett sådant men att det ska beaktas vid straffmätningen (jfr ”Utvisning och Schengensamarbetet” NJA 2001 s. 500). Fängelsestraffet bör därför sättas ned till två månader.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Kerstin Calissendorff, Agneta Bäcklund (referent), Ingemar Persson och Petter Asp
Föredragande justitiesekreterare: Elin Dalenius